

RAPPORT

Stand van zaken afval scheiden op basisscholen in Nederland

Klant: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
& Rijkswaterstaat

Referentie: BI3636-MI-RP-220303-0858

Status: Definitief/00

Datum: 31 mei 2022

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Stand van zaken afval scheiden op basisscholen in Nederland

Sub titel:
Referentie: BI3636-MI-RP-220303-0858
Status: 00/Definitief
Datum: 31 mei 2022
Projectnaam: Afvalscholen
Projectnummer: BI36365
Auteur(s): Jantine Zwinkels, Peter de Boer, Caspar Aardenburg

Opgesteld door: _____

Gecontroleerd door: _____

Datum: _____

Goedgekeurd door: _____

Datum: _____

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veelevoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voor dat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Stand van zaken afvalscheiding bij primair onderwijs	5
2.1.	Beeld van de verschillende stromen	5
2.2.	Regionale verschillen in afvalscheiding	6
	Beeld naar stedelijkheidsklasse en schoolgrootte	6
	Schoolgrootte heeft invloed op afvalscheiding	7
	Basisscholen zijn weinig bekend met regelingen en subsidies	7
3.	Basisscholen hebben meerdere motieven om afval te scheiden	8
4.	Betrokkenheid van publieke en private inzamelorganisaties	10
4.1.	Zowel publieke als private inzamelorganisaties zijn in alle regio's actief	11
4.2.	Effect van Algemeenbelangbesluit	11
5.	Basisscholen ervaren verschillende belemmeringen om afval te scheiden	12
5.1.	Belemmering: onvoldoende ruimte om afval te scheiden	12
5.2.	Belemmering: afval scheiden kan te veel geld kosten	13
5.3.	Belemmering: gebrek aan tijd, kennis of capaciteit bij het inkoopproces	17
5.4.	Belemmering: logistieke proces in de school	17
5.5.	Belangrijke succesfactor: informeren en communiceren	17
5.6.	Vershil tussen afvalscheiding op school en thuis	18
6.	Aanbevelingen	19
	Bijlage 1 – Overzicht van figuren	20
	Bijlage 2 - Methodologie: Uitvoering onderzoek	28
	Bijlage 3 - Vragenlijst gebruikt voor enquête	30

Figuren

Figuur 0-1. Het aantal reacties van de enquête in verhouding tot het aantal basisscholen per provincie in Nederland. Het aantal reacties is gelijk aan 5% van het totaal aantal basisscholen in Nederland.	3
Figuur 0-2. Verspreiding van de 296 respondenten die deel hebben genomen in de enquête van dit onderzoek.	4

Figuur 0-3. Het aantal basisscholen dat in de enquête heeft aangegeven GFT, oud papier, PMD, glas, textiel, elektronica, batterijen of luiers te scheiden.	5
Figuur 0-4. Percentage scheiding GFT en PMD op basisscholen per provincie.	6
Figuur 0-5. Verdeling type inzamelaar per schoolgrootte en stedelijkheidsklasse.	7
Figuur 0-6. Motieven voor basisscholen om afval te scheiden en het aantal scholen per motief.	8
Figuur 0-7. Het type inzamelaar van basisscholen in Nederland.	10
Figuur 0-8. De meeste voorkomende belemmeringen die scholen aangeven voor het scheiden van (meer) afvalstromen.	12
Figuur 0-9. Basisscholen die ruimtegebrek wel en niet aangeven als belemmering voor het scheiden van afval.	13
Figuur 0-10. Kosten voor het scheiden van afval op basisscholen bij verschillende schoolgrootten	14
Figuur 0-11. Basisscholen waar PMD-afval gescheiden wordt ingezameld (oranje) in verhouding tot de schoolgrootte.	15
Figuur 0-12. Basisscholen die aangeven wel of niet GFT-afval te scheiden.	16
Figuur 0-1. Basisscholen die aangeven wel of niet PMD-afval te scheiden.	20
Figuur 0-2. Basisscholen die aangeven wel of niet GFT-afval te scheiden.	21
Figuur 0-3. Basisscholen die aangeven wel of niet papier-/kartonafval te scheiden.	22
Figuur 0-4. Basisscholen die aangeven wel of niet textielafval te scheiden.	23
Figuur 0-5. Basisscholen die aangeven wel of niet gebruikte batterijen te scheiden.	24
Figuur 0-6. Basisscholen die aangeven wel of niet luiers te scheiden.	25
Figuur 0-7. Basisscholen die aangeven wel of niet elektronica te scheiden.	26
Figuur 0-8 Basisscholen die aangeven wel of niet elektronica te scheiden.	27
Figuur 0-9: Verhouding basisscholen per provincie	28

Figuren

Tabel 1. Classificatie schoolgrootte en stedelijkheidsklasse – o.b.v. CBS.	3
Tabel 2. Het percentage basisscholen dat aangeeft minimaal een bepaald aantal afvalstromen gescheiden laat inzamelen (naast restafval).	5
Tabel 3. Het percentage basisscholen dat aangeeft ten minste restafval, PMD, GFT of papier/karton te scheiden (296 respondenten).	6
Tabel 4. Overzicht van de kosten voor afvalinzameling i.c.m. motivatie en gebruik van subsidieregelingen.	9
Tabel 5. Basisscholen die geen GFT of PMD scheiden i.c.m. het type inzamelaar.	10
Tabel 6 Ruimtegebrek voor afvalscheiding in relatie tot schoolgrootte	12
Tabel 7. Aangegeven kosten i.r.t. inzamelaar en aantal leerlingen (met het aantal reacties). In totaal hebben 84 van de respondenten de kosten voor het scheiden van afval aangegeven.	13
Tabel 8. Enquêteresultaten: Hoeveel betaalt uw school per jaar voor inzameling?	17

Managementsamenvatting

Kernvraag

Dit onderzoek is bedoeld om een objectief beeld te geven van de stand van zaken rondom afvalscheiding in het primair onderwijs. De uitkomsten helpen het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat om beleidsaanbevelingen te kunnen doen wat er nodig is om afvalscheiding in het primair onderwijs te stimuleren, zodat iedere basisschool daar effectief mee aan de slag kan gaan. Om tot dit objectieve beeld te komen is antwoord gegeven op de volgende kernvragen:

1. Wat is de huidige status van afvalscheiding bij basisscholen?
 - Welke stromen worden (minimaal tweewekelijks) gescheiden aangeboden door scholen?
 - Welke partij is verantwoordelijk voor afvalinzameling?
2. Wat zijn belemmeringen voor verdergaande afvalscheiding bij basisscholen?
 - Waarom wordt afval niet méér gescheiden aangeboden dan nu gebeurt?

Resultaten van het onderzoek

Een groot deel van de basisscholen doet aan afvalscheiding, maar scholen scheiden niet altijd alle gangbare afvalstromen:

- 98% van de basisscholen scheidt minimaal één recyclebare afvalstroom. Dit gaat altijd om papier/karton.
- Als een basisschool verder gaat scheiden dan ligt de focus vaak op groente, fruit, keuken en tuinafval (GFT) en plastic, metalen/blik en drankverpakkingen (PMD). Deze recyclebare stromen worden niet op alle basisscholen gescheiden:
 - 53% van de scholen scheidt PMD;
 - 46% van de scholen scheidt GFT;
 - 37% van de scholen scheidt GFT én PMD.
- Verder scheidt 45% van de basisscholen glas.

- 70% van de basisscholen scheidt batterijen en bijna 25% scheidt elektrische apparaten.

Er zijn geen grote verschillen ontdekt tussen provincies, type stedelijkheidsklasse en schoolgrootten als het gaat om scheidingsgedrag van basisscholen. De geconstateerde verschillen:

- Er zijn publieke inzamelaars die werken met nascheiding van PMD van huishoudens. Scholen die werken met deze publieke inzamelaars hebben doorgaans geen mogelijkheid om PMD te scheiden;
- Basisscholen scheiden minder vaak GFT-afval. Dit is vaker het geval in zeer sterk stedelijke gemeenten in de Randstad;
- Scholen tussen de 101 en de 500 leerlingen scheiden vaker meer verschillende afvalstromen, dan scholen met meer of minder leerlingen;
- De dienstverlening om afval te scheiden lijkt overal aangeboden te worden door zowel publieke als private inzamelorganisaties. Hier zijn geen regionale verschillen.

Basisscholen zijn gemotiveerd om aan de slag te gaan met afvalscheiding. 78% van de basisscholen vindt het belangrijk om milieubewust met grondstoffen om te gaan en 74% vindt afval scheiden een kleine moeite.

Ook zien basisscholen verschillende belemmeringen om afval te scheiden. De belangrijkste belemmeringen die scholen noemen:

- Het scheiden (van PMD en GFT) kan te veel geld kosten;
- Er is onvoldoende ruimte;
- Er is te weinig kennis over afvalscheiding;
- Het is verwarrend dat afvalscheiding op school anders moet dan thuis;
- Het scheiden van GFT kan als onhygiënisch worden ervaren;
- Het inkopen van duurzaam afvalbeheer kan lastig zijn.

1. Inleiding

Aanleiding

Dit onderzoek is uitgevraagd naar aanleiding van het amendement Schonis¹. Het amendement benadrukt het belang van afvalscheiding op basisscholen. Het is in dit kader gewenst vast te stellen of basisscholen voldoende mogelijkheden hebben tot laagdrempelig scheiden. Het was echter onvoldoende bekend wat de stand van zaken is rondom afvalscheiding bij het primair onderwijs.

Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen wat basisscholen wel of niet doen op het gebied van afvalscheiding. Daarmee moet duidelijk worden of er voor basisscholen voldoende mogelijkheden zijn tot laagdrempelig scheiden van soortgelijk afval als huishoudelijk afval.

Wettelijke verantwoordelijkheden voor afvalinzameling op scholen

Afvalscheiding op basisscholen valt formeel buiten de invloed van het reguliere gemeentelijke afvalbeheer. Op grond van de Wet Milieubeheer zijn bedrijven, en dus ook scholen, namelijk zelf verantwoordelijk voor de inzameling en verwerking van hun afval en dus ook het scheiden daarvan. Voor de inzameling en verwerking van die afvalstoffen is er sprake van marktwerking. In het geval de markt haar rol niet voldoende kan vervullen, kan aanleiding bestaan voor overheidsoptreden.

Onderzoeksvragen

Dit onderzoek geeft een beeld over de stand van zaken rondom afvalscheiding in het primair onderwijs. Op basis van de resultaten wil het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een aanbeveling kunnen doen wat er nodig is om afvalscheiding in het primair onderwijs mogelijk te maken, zodat iedere basisschool daarmee effectief aan de slag kan gaan. Hiertoe is inzicht gegeven in antwoorden op de volgende vragen:

- Wat gebeurt er al wel, welke afvalstromen worden gescheiden ingezameld? En waarom, op basis waarvan is men gemotiveerd?
- Welke stromen worden er gescheiden? Welke stromen worden niet gescheiden?
- Waarom wordt er wel of niet gescheiden? Wat zijn de belemmeringen, ook om meer afval te scheiden?
- Wat zijn prikkels om met afvalscheiding aan de slag te gaan?
- Wie zamelt het afval in, welk type inzamelaar (publiek of privaat)?
- Zijn regelingen of subsidies van de overheid (Rijk en gemeenten) bekend, wordt daar ook gebruik van gemaakt?
- Hoeveel betalen basisscholen per jaar voor het inzamelen van afval?

Onderzoeksaanpak

Om antwoord te geven op de kernvragen van dit onderzoek is gebruik gemaakt van twee methodieken, namelijk enquêtering en interviews.

1) *Enquêtering*

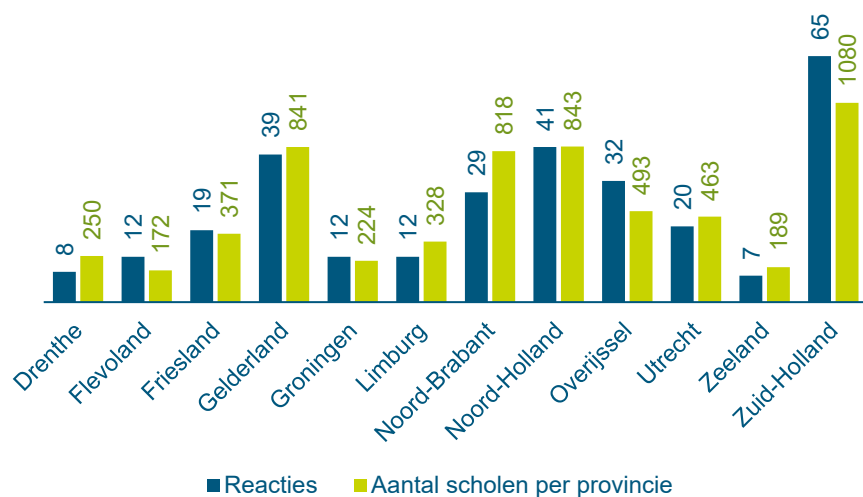
In totaal hebben 296 basisscholen deelgenomen aan een enquête gericht op de kernvragen van dit onderzoek. Voor de enquête is een steekproef uitgevoerd. Ten behoeve van de representativiteit is gewaarborgd dat basisscholen door heel Nederland en

¹ Kamerstukken II, 2019-2020, 35 267, nr. 13

verdeeld over diverse stedelijkheidsklassen en schoolgrootten hebben deelgenomen (zie bijlage op pagina 28). Voor stedelijkheidsklassen en schoolgrootten zijn de classificaties aangehouden zoals in Tabel 1 staat aangegeven.

2) Interviews

Aanvullend zijn gesprekken gevoerd met diverse (zowel publieke als particuliere) afvalinzamelaars, gemeenten en dienstverleners die betrokken zijn bij afvalscheiding en/of milieueducatie. De interviews waren gericht op het verkrijgen van hun perspectieven ten aanzien van afvalscheiding bij het primair onderwijs. De interviews zijn verder gebruikt om specifieke enquêteresultaten te verifiëren.

Figuur 0-1. Het aantal reacties van de enquête in verhouding tot het aantal basisscholen per provincie in Nederland. Het aantal reacties is gelijk aan 5% van het totaal aantal basisscholen in Nederland.

Tabel 1. Classificatie schoolgrootte en stedelijkheidsklasse – o.b.v. CBS.

Schoolgrootte	Niveau	Stedelijkheidsklasse	Niveau
< = 100 leerlingen	1	Niet stedelijk	1
101-200 leerlingen	2	Weinig stedelijk	2
201-500 leerlingen	3	Matig stedelijk	3
501-1000 leerlingen	4	Sterk stedelijk	4
> = 1000 leerlingen	5	Zeer sterk stedelijk	5

Kanttekeningen en uitdagingen bij dit onderzoek

- De enquête is beperkt gebleven tot ongeveer 12 vragen. Er is bewust gekozen voor een compacte vragenlijst, zodat de respons hiermee zo groot mogelijk zou worden. Op enkele vragen is via e-mail nog doorgevraagd ten behoeve van meer diepgang en context, maar dit onderzoek bevat daardoor een zekere ruimte voor interpretatie.
- Veel scholen hebben meegewerkt, alleen is niet bekend wie vanuit de scholen de enquête hebben ingevuld. Scholen zijn benaderd via algemene contactgegevens, wat ertoe kan leiden dat dit is gedaan door de directeur, een leerkracht of de conciërge. Overigens leert de ervaring dat alle drie de juiste persoon kunnen zijn, omdat afvalmanagement op scholen op uiteenlopende manieren belegd en georganiseerd is.
- De geïnterviewde partijen hebben geen harde data (afvalcijfers) gedeeld over hun activiteiten en contracten met scholen. Dit is een veelvoorkomend probleem en lijkt voort te komen uit de combinatie dat ze dit niet kunnen (niet op dit aggregatieniveau beschikbaar) of niet willen (vanwege marktinformatie of vertrouwelijkheid).

Een nadere uitwerking van de methodologie is terug te vinden in *Bijlage 1 - Methodologie: Uitvoering onderzoek*

Resultaten

- Reacties enquête

Figuur 0-2. Verspreiding van de 296 respondenten die deel hebben genomen in de enquête van dit onderzoek.

2. Stand van zaken afvalscheiding bij primair onderwijs

Het eerste onderdeel van dit onderzoek geeft weer welke afvalstromen basisscholen gescheiden aanbieden. Deze resultaten zijn verzameld aan de hand van de enquête.

2.1. Beeld van de verschillende stromen

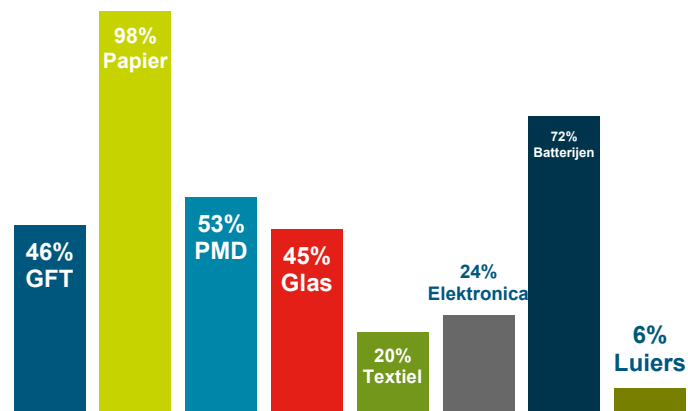
Een groot deel van de basisscholen doet aan afvalscheiding. Tegelijkertijd scheiden basisscholen veel verschillende soorten afval (Figuur 0-3). Bij een meerderheid van de scholen worden naast restafval nog 1 tot 4 afvalstromen gescheiden (zie Tabel 2).

Vrijwel alle scholen scheiden papier- en kartonafval. Daarnaast scheiden 70% van de basisscholen batterijen. Ook recyclebare stromen als PMD, GFT, glas, textiel, elektrische apparaten en luiers worden gescheiden. 45% van de basisscholen scheidt glas en bijna 25% elektrische apparaten. Voor het scheiden van batterijen en elektrische apparaten bieden Stichting OPEN, Wecycle en Stibat actief diensten.

Scholen scheiden niet altijd alle gangbare afvalstromen. 98% van de basisscholen scheidt papier/karton. Maar als een basisschool verder gaat scheiden dan ligt de focus vaak op groente, fruit, keuken en tuinafval (GFT) en plastic, metalen/blik en drankverpakkingen (PMD). Deze recyclebare stromen worden niet op alle basisscholen gescheiden:

- 53% van de scholen scheidt PMD
 - 46% van de scholen scheidt GFT
 - 37% van de scholen scheidt GFT én PMD (zie ook Tabel 3)
- Tabel 3. Het percentage basisscholen dat aangeeft ten minste restafval, PMD, GFT of papier/karton te scheiden (296

respondenten).

Figuur 0-3. Het aantal basisscholen dat in de enquête heeft aangegeven GFT, oud papier, PMD, glas, textiel, elektronica, batterijen of luiers te scheiden.

Tabel 2. Het percentage basisscholen dat aangeeft minimaal een bepaald aantal afvalstromen gescheiden laat inzamelen (naast restafval).

Aantal afvalstromen dat minimaal wordt gescheiden	Percentage aantal basisscholen
1	98%
2	85%
3	74%
4	52%
5	29%
6	12%
7	4%

Tabel 3. Het percentage basisscholen dat aangeeft ten minste restafval, PMD, GFT of papier/karton te scheiden (296 respondenten).

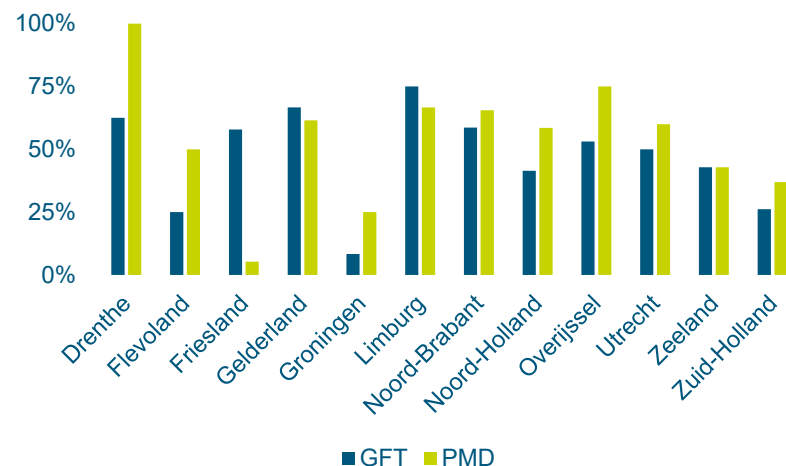
	Papier/karton	PMD	GFT
98%	✓		
52%	✓	✓	
46%	✓		✓
37%	✓	✓	✓

2.2. Regionale verschillen in afvalscheiding

Er zijn regionale verschillen bij basisscholen die PMD-afval scheiden. Dit wil zeggen dat er specifieke gemeenten zijn met basisscholen die geen PMD-afval scheiden. In veel gemeenten in Friesland en Groningen scheiden basisscholen geen PMD-afval (zie Figuur 0-4). Dit komt omdat het afvalbeheer wordt uitgevoerd door een partij die aan nascheiding doet.

Er is geen groot verschil te zien binnen basisscholen uit verschillende stedelijkheidsklassen. Uitzondering zijn zeer sterk stedelijke gemeenten, waar scholen vrijwel nooit PMD scheiden.

Er zijn weinig regionale verschillen bij basisscholen die GFT scheiden. Basisscholen in niet stedelijke gebieden scheiden even vaak GFT, als sterk- of matig stedelijke gemeenten. Wel is te zien dat scholen in zeer sterk stedelijke gemeenten in de randstad minder vaak GFT scheiden. Hoofdstuk 4 beschrijft de belemmeringen van het scheiden van PMD- en GFT-afval op basisscholen.

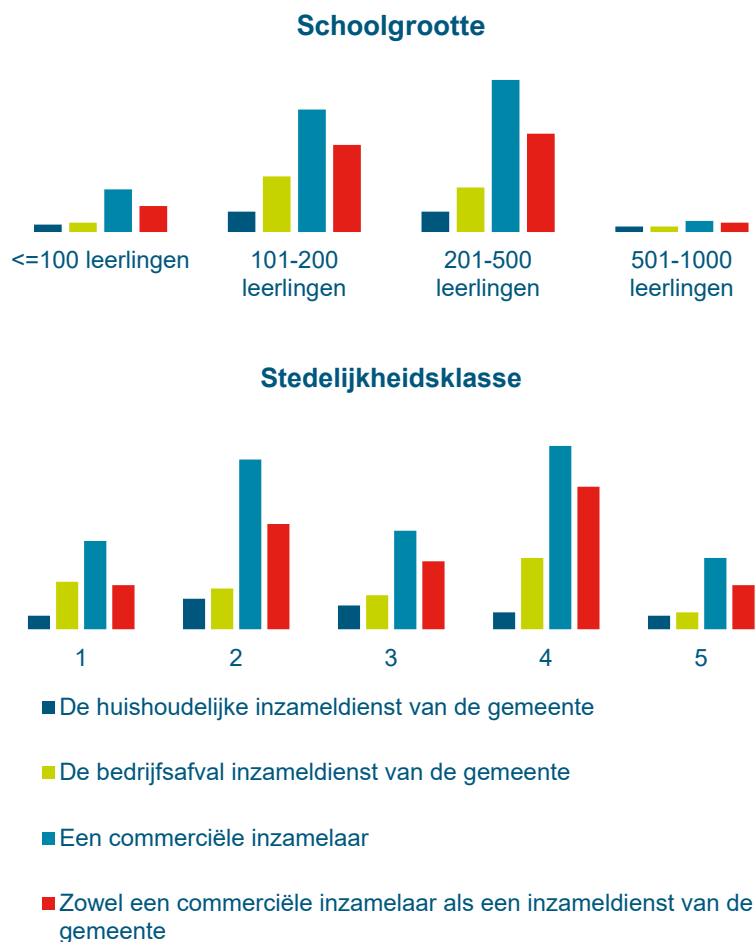

Figuur 0-4. Percentage scheiding GFT en PMD op basisscholen per provincie.

Er is geen duidelijk onderscheid te zien bij het scheiden van glasafval, batterijen, textiel elektronica en luiers op basisscholen. Deze afvalstromen worden gevarieerd verspreid over het land ingezameld. Zelfs binnen gemeenten kan het verschillen of deze stromen wel of niet worden ingezameld op basisscholen. Zie de bijlage voor een overzicht met figuren die de spreiding laten zien waar verschillende afvalstromen op basisscholen in Nederland worden ingezameld.

Beeld naar stedelijkheidsklasse en schoolgrootte

Het type inzamelaar dat afval voor basisscholen inzamelt verschilt niet gezien over de stedelijkheidsklasse en schoolgrootte (zie Figuur 0-5).

Figuur 0-5. Verdeling type inzamelaar per schoolgrootte en stedelijkheidsklasse.

Schoolgrootte heeft invloed op afvalscheiding

De grootte van een basisschool heeft geen invloed op het besluit om afval te gaan scheiden. Wel is er een verschil in het *aantal* stromen dat basisscholen scheidt. Grotere basisscholen (schoolgrootte tussen de 101-200, 201-500 en 501-1000) scheiden vaker meer verschillende

typen afvalstromen: Gemiddeld 4 afvalstromen naast restafval. Basisscholen met minder dan 100 leerlingen scheiden naast restafval gemiddeld 3 afvalstromen.

Basisscholen zijn weinig bekend met regelingen en subsidies

Bijna de helft van de basisscholen geeft aan niet bekend te zijn met subsidies en regelingen voor het scheiden van afval. Nog eens 31% van de basisscholen geeft aan wel bekend te zijn met subsidies en regelingen, maar alsnog niet gebruik hiervan te maken. In totaal maakt bijna 80% van de basisscholen geen gebruik van subsidies en regelingen.

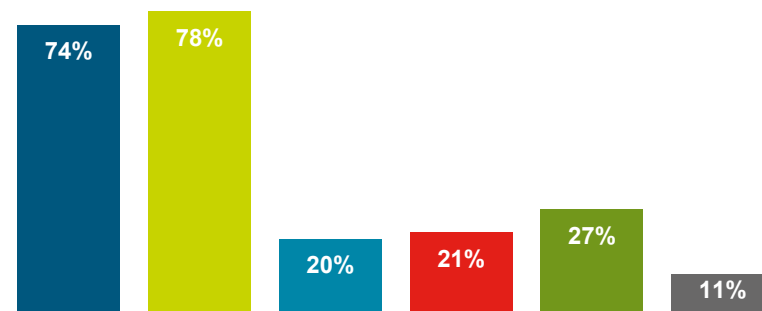
3. Basisscholen hebben meerdere motieven om afval te scheiden

Basisscholen hebben meerdere redenen om afval te scheiden. Intrinsieke motivatie is de meest genoemde reden: Basisscholen vinden het belangrijk om milieubewust met grondstoffen om te gaan. Driekwart van de basisscholen noemt dit als reden om afval te scheiden (zie Figuur 0-6). Deze basisscholen geven als reden aan gemotiveerd te zijn om afval te scheiden vanwege hun voorbeeldfunctie. Basisscholen zijn van mening dat leerlingen het belang van afval scheiden moet worden aangeleerd. Mede omdat dit hoort bij goed burgerschap.

Basisscholen geven verder aan dat het een kleine moeite is om afval te scheiden. 74% van de respondenten van de enquête geeft deze reden aan om afval te scheiden.

Bijna een kwart van de basisscholen geeft aan dat afval scheiden er nou eenmaal bij hoort. Er blijkt hier sprake te zijn van bewust of onbewust normbesef. Deze drijfveer wordt vaak in combinatie met andere hierboven vermelde motieven genoemd.

Andere motieven, zoals scheiden op initiatief van ouders en leerlingen, het besparen van kosten of de kosten voor de samenleving worden minder vaak genoemd en lijken niet significant naar voren te komen.

- Afval scheiden is een kleine moeite voor onze leerlingen en leerkrachten
- Afval scheiden past bij ons als milieubewuste school
- Door afval te scheiden bespaart de school geld
- Afval scheiden kost de samenleving minder geld
- Afval scheiden moet nu eenmaal
- Afval scheiden doen we op initiatief van ouder(s), leerkracht(en) of de conciërge

Figuur 0-6. Motieven voor basisscholen om afval te scheiden en het aantal scholen per motief.

Basisscholen zijn intrinsiek gemotiveerd om afval te scheiden

Twee derde van de basisscholen besluit om afval te scheiden omdat dit past bij de milieubewuste identiteit van de school. Deze basisscholen spannen zich in de breedte in om kinderen kennis te laten maken met de mogelijkheden die er zijn om het milieu te sparen en de schoolomgeving schoon te houden.

Basisscholen ervaren weinig moeite om afval te scheiden

Een groot deel (twee derde) van de basisscholen geeft aan dat afval scheiden weinig moeite kost. Dit komt overeen met bevindingen vanuit inzamelaars. Inzamelaars door het hele land, zowel de publieke als commerciële bieden het inzamelen van gescheiden afval aan basisscholen. Basisscholen hebben dus voldoende mogelijkheden om afval gescheiden in te laten inzamelen.

Basisscholen ervaren vooral weinig moeite met het scheiden van afval wanneer ze ook aangeven gebruik te maken van subsidies, regelingen, educatiepakketten, workshops en gratis afvalscheidingsbakken.

Daarnaast is het duidelijk dat basisscholen lagere jaarlijkse lasten hebben voor hun afvalbeheer wanneer zij gebruik maken van subsidies of regelingen. De jaarlijkse lasten voor afvalbeheer zijn ook lager bij basisscholen die aangeven dat afvalscheiding een kleine moeite is.

Tabel 4. Overzicht van de kosten voor afvalinzameling i.c.m. motivatie en gebruik van subsidieregelingen.

	Aantal reacties	Gemiddelde jaarlijkse kosten afvalinzameling
Basisschool die gebruik maakt van een subsidie of regeling	20	€ 1.019
Basisschool die aangeeft dat afval scheiden een kleine moeite is	49	€ 1.325
Basisscholen – alle reacties	86	€ 1.383

4. Betrokkenheid van publieke en private inzamelorganisaties

Commerciële en publieke inzamelaars bieden de mogelijkheid aan basisscholen om gescheiden afval in te zamelen. Basisscholen hebben vanuit dit perspectief voldoende gelegenheid om over te gaan afvalscheiding.

De afvalstromen die vrijwel zonder uitzondering op basisscholen worden ingezameld zijn restafval en papier/karton. Er bestaan verschillen tussen inzamelaars, waarbij de inzameling van specifieke afvalstromen niet wordt aangeboden – bijvoorbeeld die van PMD (zie hiervoor Hoofdstuk 5). De afvalstromen PMD en GFT worden minder vaak gescheiden op basisscholen met een commerciële inzamelaar (zie Tabel 5).

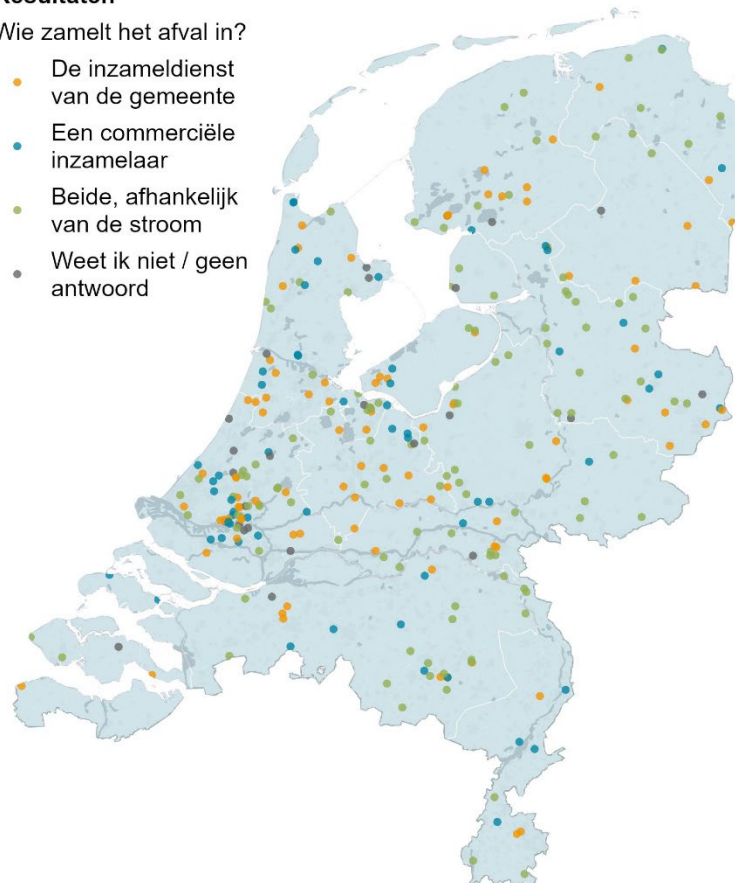
Tabel 5. Basisscholen die geen GFT of PMD scheiden i.c.m. het type inzamelaar.

Type inzamelaar	Scheidt <u>geen</u> GFT	Scheidt <u>geen</u> PMD
Publiek	41%	45%
Publiek met bedrijfsafvalfunctie	58%	55%
Commercieel	82%	69%
Publiek en commercieel	37%	32%
Inzamelaar onbekend	72%	52%
Gemiddeld	54%	47%

Resultaten

Wie zamelt het afval in?

- De inzameldienst van de gemeente
- Een commerciële inzamelaar
- Beide, afhankelijk van de stroom
- Weet ik niet / geen antwoord

Figuur 0-7. Het type inzamelaar van basisscholen in Nederland.

Er zijn verder specifieke afvalstromen waar uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bestaat, zoals batterijen en e-waste. Organisaties zoals Stichting Batterijen en Stichting OPEN zijn verantwoordelijk voor een landelijk dekkend netwerk van de inzameling van batterijen en e-waste. Door het hele land verzorgen zij inzamelvoorzieningen of inzamelcampagnes op basisscholen.

4.1. Zowel publieke als private inzamelorganisaties zijn in alle regio's actief

De reacties uit de enquête tonen een beeld dat publieke en private inzamelorganisaties overal in het land actief zijn. Er zijn geen regionale verschillen te zien als het gaat om het type inzamelaar. Ook binnen gemeenten kan het type inzamelaar verschillen.

4.2. Effect van Algemeenbelangbesluit

Een aantal gemeenten of publieke inzamelaars sluiten basisscholen aan op de gescheiden afvalinzameling van huishoudens. Basisscholen gebruiken dan de voorzieningen van de gemeente. Bijvoorbeeld door het openstellen van de verzamelcontainers bedoeld voor huishoudens of het aanbieden van schoolcontainers op dezelfde ophaaldagen als die van huishoudens. In sommige gevallen leidt deze constructie ertoe dat basisscholen een voordelig (of zelfs geen) tarief betalen voor de afvalinzameling.

Gemeenten dienen voor deze constructie een Algemeenbelangbesluit² af te geven. Afval dat vrijkomt bij basisscholen geldt immers als bedrijfsafval en een gemeente heeft geen wettelijke inzamelplicht voor het ophalen van afval. Met een Algemeenbelangbesluit heft een gemeente deze belemmering op en kan zij afvalscheiding voor

basisscholen faciliteren. Ook kan de gemeente afvalscheiding, met aantrekkelijke tarifiering, stimuleren.

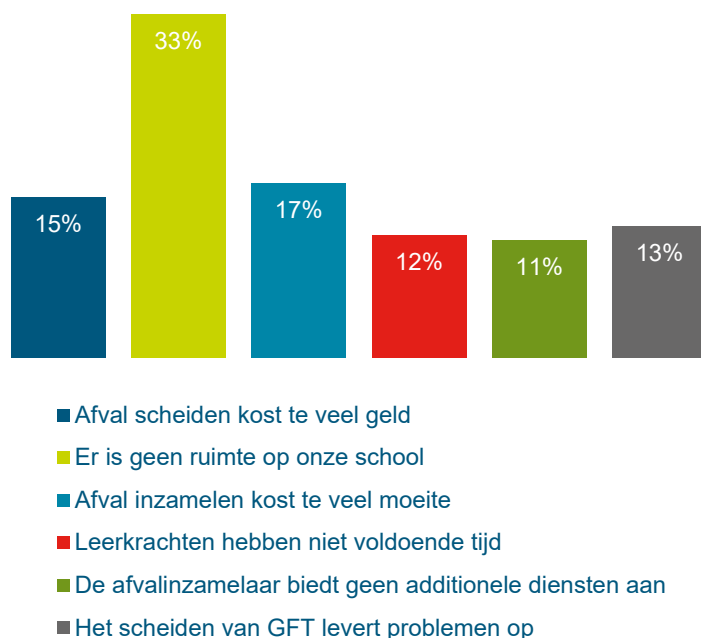
Het is uit de enquêtes niet duidelijk geworden of het toepassen van een Algemeenbelangbesluit een doorslaggevende factor is voor verdergaande afvalscheiding. Enkele basisscholen zeggen dat gemeenten geen GFT-afvalbakken aanbieden, omdat schoolafval niet mag worden gecombineerd met het huishoudelijk afval. Eén basisschool geeft aan dat een Algemeenbelangbesluit nodig is geweest om mee te kunnen draaien met GFT- en PMD-inzameling van de gemeente.

Verder blijkt uit de interviews dat er publieke inzamelaars zijn die de inzameling van gescheiden afvalstromen van basisscholen combineren met de huishoudelijke inzameling, terwijl een Algemeenbelangbesluit ontbreekt. Zij bieden deze dienstverlening aan basisscholen vaak tegen een laag en niet-marktconform tarief.

² [*NVRD-Uitgebreide-Leidraad-Leden versie 11 maart 2021.pdf \(1\).pdf*](#)

5. Basisscholen ervaren verschillende belemmeringen om afval te scheiden

Alhoewel er veel motieven zijn om wel aan afvalscheiding te doen, ervaren basisscholen ook verschillende belemmeringen die afvalscheiding bemoeilijkt of waardoor men afziet van (verdergaande) afvalscheiding. Ook is duidelijk dat diverse basisscholen belemmeringen ervaren bij het daadwerkelijk scheiden van afval. Deze belemmeringen maken inzichtelijk wat de succes- en faalfactoren zijn bij het implementeren van afvalscheiding op basisscholen.

Figuur 0-8. De meeste voorkomende belemmeringen die scholen aangeven voor het scheiden van (meer) afvalstromen.

5.1. Belemmering: onvoldoende ruimte om afval te scheiden

Basisscholen benoemen *te weinig ruimte* het vaakst als belemmering voor het scheiden van (meer) afvalstromen. Een derde van de geënquêteerde basisscholen geeft dit aan. Het scheiden van afval vraagt om voorzieningen, in de vorm van afvalscheidingsbakken in ieder klaslokaal, in gemeenschappelijke ruimten en op het schoolplein. Ook de (grote) afvalcontainers voor het verzamelen van alle afvalstromen vragen veel ruimte – op het schoolplein of in een opslagruimte.

Basisscholen ervaren vooral ruimtegebrek in het klaslokaal voor voldoende afvalbakken, maar ook buiten op het schoolplein is in enkele gevallen te weinig ruimte. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat de school het schoolplein deelt met een andere organisatie. Ook is er niet altijd de mogelijkheid om afvalbakken op het schoolplein te vergrendelen. Dit ter voorkoming van vandalisme.

Opvallend is dat er geen verband is ontdekt tussen een bepaalde stedelijkheidsklasse of schoolgrootte en basisscholen die aangeven dat ruimtegebrek om afval te scheiden een belemmering is.

Tabel 6 Ruimtegebrek voor afvalscheiding in relatie tot schoolgrootte

	Schoolgrootte			
	<= 100 leerlingen	101-200 leerlingen	201-500 leerlingen	=> 500 leerlingen
Respons: Er is geen ruimte op onze school om afval te scheiden	29%	28%	30%	23%

Geïnterviewde inzamelaars en dienstverleners benadrukken dat de hoeveelheid afvalbakken die scholen nodig hebben een belemmering is. Het is lastig om de bakken op het schoolplein kwijt te kunnen en er is angst voor vandalisme.

Wel ruimte, maar liever geen GFT-bak

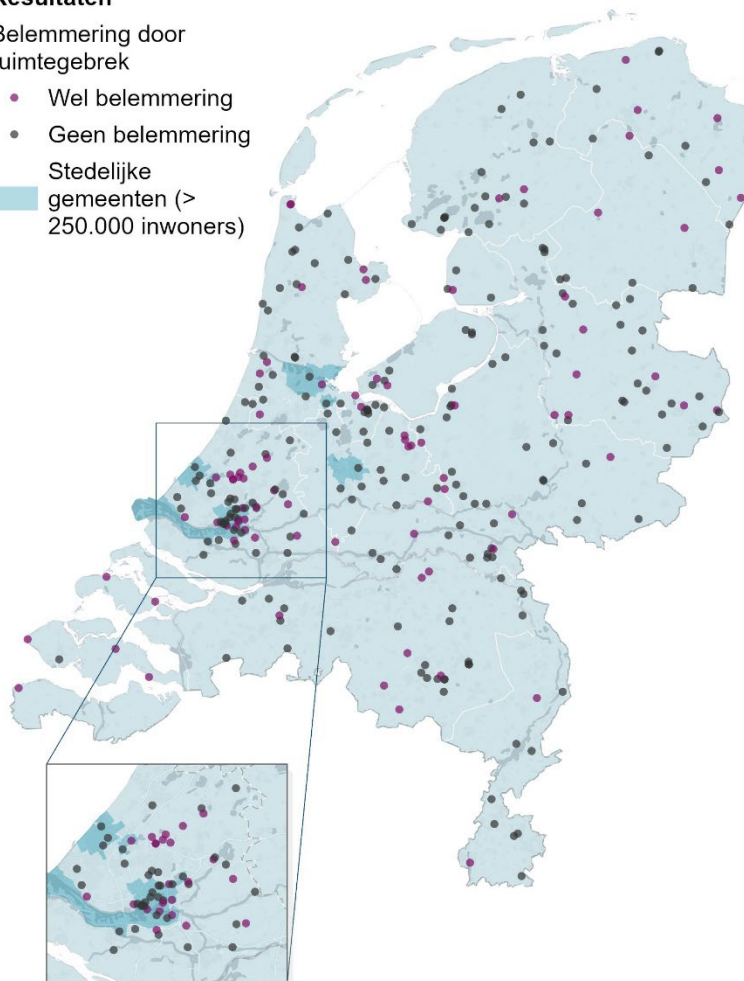
Scholen noemen het scheiden van GFT-afval als een belemmering, vanwege de overlast van onaangename geur of ongedierte.

Figuur 0-9. Basisscholen die ruimtegebrek wel en niet aangeven als belemmering voor het scheiden van afval.

Resultaten

Belemmering door ruimtegebrek

- Wel belemmering
 - Geen belemmering
- Stedelijke gemeenten (> 250.000 inwoners)

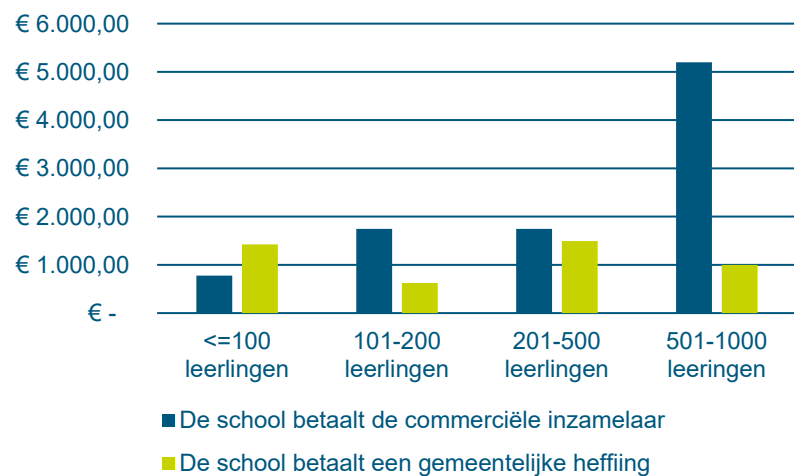

5.2. Belemmering: afval scheiden kan te veel geld kosten

15% van de basisscholen vindt de kosten die gemoeid zijn met afvalscheiding een belemmering. De kosten voor het scheiden van bepaalde afvalstromen kunnen oplopen, waardoor basisscholen besluiten af te zien van (verdergaande) afvalscheiding (zie Tabel 7).

Tabel 7. Aangegeven kosten i.r.t. inzamelaar en aantal leerlingen (met het aantal reacties). In totaal hebben 84 van de respondenten de kosten voor het scheiden van afval aangegeven.

Wie wordt er betaald:	Schoolgrootte, aantal leerlingen (aantal reacties):				
	<=100 (12)	101-200 (35)	201-500 I (36)	501-1000 (3)	Gem. (86)
De school betaalt de commerciële inzamelaar	€ 779	€ 1.744	€ 1.747	€ 5.200	€ 1.736
De school betaalt een gemeentelijke heffing	€ 1.425	€ 625	€ 1.493	€ 1.000	€ 1.219

Figuur 0-10. Kosten voor het scheiden van afval op basisscholen bij verschillende schoolgrootten

PMD

Gemeenten ontvangen voor de inzameling (en verwerking) van huishoudelijk PMD een vergoeding vanuit het Afvalfonds Verpakkingen. Deze vergoedingsstructuur bestaat nog niet voor PMD-afval van bedrijven, en basisscholen krijgen daarom geen kostenvergoeding of -reductie.

Deze kostenbelemmering geldt niet voor iedere basisschool. Er zijn basisscholen die gratis of tegen gereduceerd tarief PMD laten inzamelen door publieke inzamelaars en gemeenten omdat de inzameling van PMD van scholen wordt gecombineerd met de huishoudelijke afvalinzameling.

Per 2023 komt er echter ook een vergoeding voor bedrijven, waardoor meer basisscholen gebruik kunnen maken van een kosteloze inzameling van plastic, drankenkartons en glas. Producenten en importeurs van verpakte producten zorgen dan voor een landelijk dekkend systeem voor kosteloze inname van verpakkingen van bedrijven³. Scholen kunnen zich aanmelden voor kosteloze inzameling van gescheiden plastic verpakkingen en drankenkartons (PMD)⁴. Voorwaarde is dat de minimale aangeboden hoeveelheid PMD per week 240 liter is. Dit is ongeveer vier vuilniszakken per week.

De kostenbarrière om PMD te scheiden voor basisscholen wordt hiermee verlaagd. Voor basisscholen die *minder* dan 240 liter PMD-afval per week produceren blijft de belemmering bestaan. Hieronder vallen de basisscholen die inzetten op het verminderen van verpakkingsafval (bijv. door in schoolbeleid op te nemen dat kinderen geen verpakkingen mogen meenemen naar school) en/of die minder dan 240 liter PMD-afval per week produceren. Kortom, het scheiden van PMD kan basisscholen te veel geld kosten. Voor een deel van de basisscholen zal dit per 2023 veranderen.

³ Zie: [FAQ Bedrijfsafval scheiden - LAP3](#)

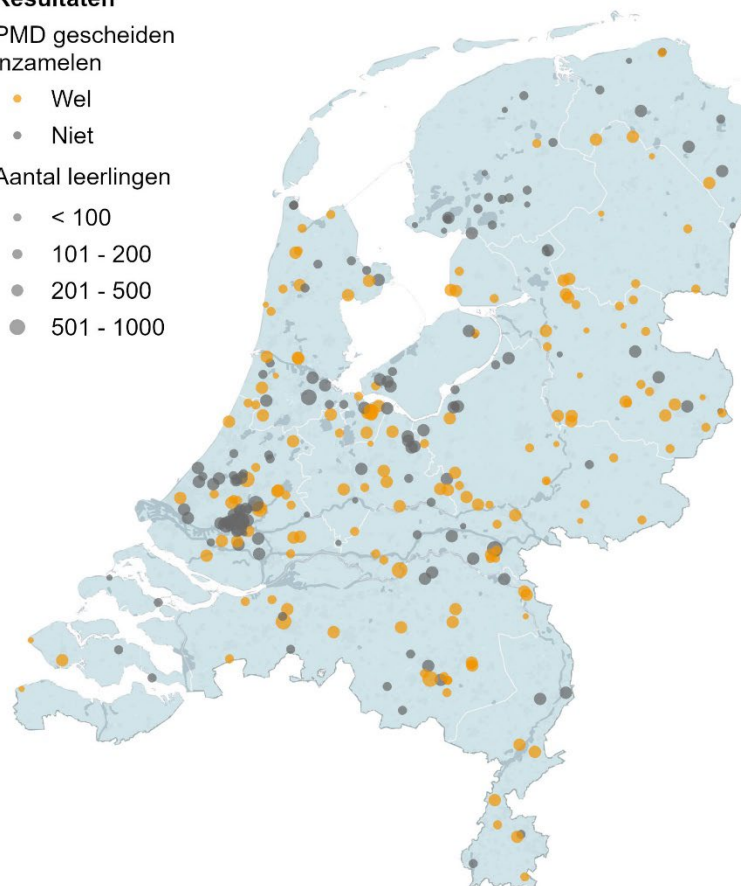
Resultaten

PMD gescheiden
inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-11. Basisscholen waar PMD-afval gescheiden wordt ingezameld (oranje) in verhouding tot de schoolgrootte.

⁴ Deze vergoeding geldt ook voor verpakkingsglas.

GFT

Als een school verder gaat scheiden dan ligt de focus vaak op GFT. De inzameling van GFT vindt echter niet altijd plaats. Een oorzaak kan liggen bij de lage hoeveelheid GFT-afval en de hoge inzamelkosten. Een aantal inzamelaars geeft namelijk aan dat de inzameling van GFT op basisscholen niet rendabel is. De hoofdreden is dat de hoeveelheid GFT die vrijkomt over het algemeen niet groot is. Hierdoor zijn de lasten voor inzameling en afvalscheidingsvoorzieningen ook relatief hoog en dus onaantrekkelijk.

De enquêteresultaten ondersteunen dit niet. Minder dan 20 van de ge-enquêteerde basisscholen die geen GFT scheiden geven aan dat de kosten van afvalscheiding een belemmering is. GFT wordt op basisscholen in niet stedelijke en weinig stedelijke gebieden even vaak gescheiden, als in sterk stedelijke of matig stedelijke gemeenten. Een lage afvalproductie bij kleinere scholen lijkt geen obstakel te zijn voor het scheiden van GFT-afval. Dit geldt ook voor ogenschijnlijke langere rijafstanden in niet stedelijke en weinig stedelijke gebieden.

Het kan zijn dat de kostenbelemmering om GFT te scheiden voor veel basisscholen niet geldt. Basisscholen die GFT scheiden, hebben geen aantoonbaar hogere afvalbeheerlasten dan scholen die geen GFT scheiden, zie Tabel 8. Dit kan te maken hebben met redenen die buiten dit onderzoek liggen, zoals oplossingen in de praktijk waarbij de inzamelaar van de school niet aan te pas komt. Bijvoorbeeld omdat gebruik gemaakt wordt van een eigen compostering of voorzieningen voor de huishoudelijke afvalinzameling.

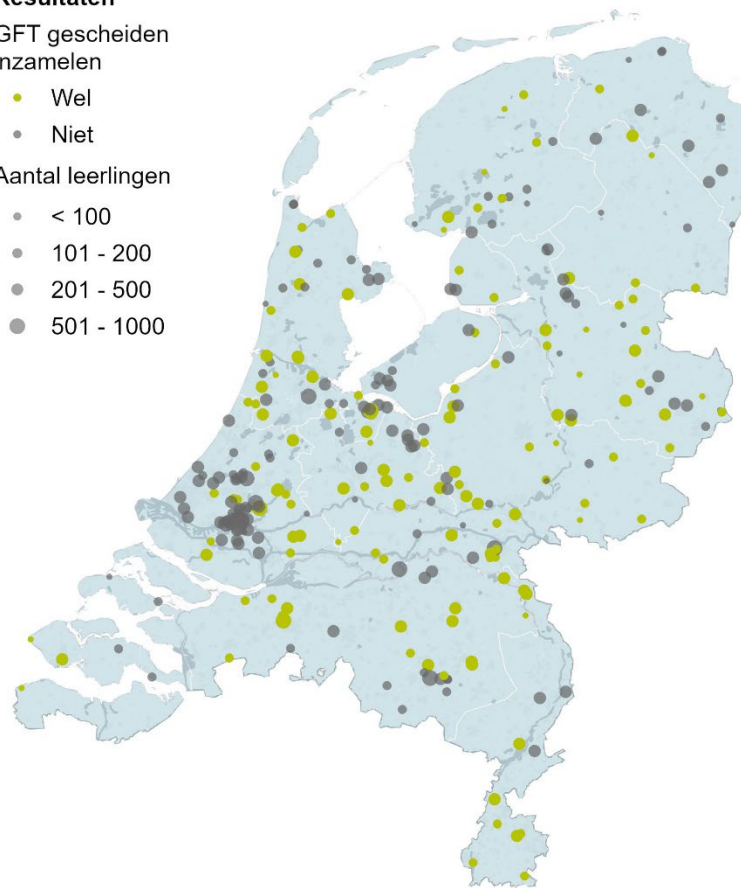
Resultaten

GFT gescheiden
inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-12. Basisscholen die aangeven wel of niet GFT-afval te scheiden.

Tabel 8. Enquêteresultaten: Hoeveel betaalt uw school per jaar voor inzameling?

	Scholen zonder GFT-scheiding	Scholen met GFT-scheiding	Alle reacties
Aantal reacties	45	41	86
Gemiddeld bedrag	€ 1.690	€ 1.047	€ 1.384
<= 100 leerlingen	€ 983	€ 400	€ 692
101-200 leerlingen	€ 1.639	€ 964	€ 1.291
201-500 leerlingen	€ 1.612	€ 1.367	€ 1.496

	Scholen zonder PMD-scheiding	Scholen met PMD-scheiding	Alle reacties
Aantal reacties	40	46	86
Gemiddeld bedrag	€ 1.789	€ 1.031	€ 1.384
<= 100 leerlingen	€ 1.661	€ 1.019	€ 692
101-200 leerlingen	€ 1.796	€ 1.197	€ 1.291
201-500 leerlingen	€ 9.500	€ 950	€ 1.496

5.3. Belemmering: gebrek aan tijd, kennis of capaciteit bij het inkoopproces

De afgelopen jaren zien inzamelaars dat de vraag naar afvalscheiding op scholen toeneemt, vaak in combinatie met gerelateerde onderwerpen zoals educatieprogramma's en bezems of afvalgrijpers voor zwerfafval. Inkoopprocedures voor afvalinzameling richten zich steeds vaker op duurzaamheid en niet langer alleen op de laagste prijs⁵.

⁵ Volgens commerciële inzamelaars is deze trend overigens groter binnen het voortgezet en hoger onderwijs.

Het is echter niet zo dat alle basisscholen bij de inkoop van afvalinzameling ruimte bieden voor afvalscheiding. Een gebrek aan tijd, kennis of capaciteit kan de inkoop van afvalscheiding belemmeren:

- Het opstellen van een plan van aanpak en het uitvoeren van een inkoopprocedure kan ervaren worden als kosten- en tijdsintensief.
- Het opnemen van duurzaamheid als (gewichtig) beoordelingscriterium kan lagere prioriteit hebben. De oorzaken hiervan kunnen liggen bij een voorkeur voor goedkoopste prijs en een beperkte kennis over het opnemen van duurzaamheidscriteria in inkoopprocedures.

5.4. Belemmering: logistieke proces in de school

17% van de geënquêteerde basisscholen geeft aan dat afval scheiden te veel moeite kost voor de medewerkers op basisscholen.

De interviews met inzamelaars en dienstverleners benadrukken dit. Sommige scholen hebben moeite hebben om het afvalbeheer te organiseren. Specifiek zijn er belemmeringen om het gescheiden afval vanuit de lokalen naar de gemeenschappelijke afvalbakken te krijgen. De oorzaak is vaak dat medewerkers (vaak de schoonmakers) van de basisschool hier geen tijd voor hebben.

5.5. Belangrijke succesfactor: informeren en communiceren

In de interviews is aangegeven dat scholen actieve ondersteuning en goede voorlichting nodig hebben over afvalscheiding, willen zij dit

succesvol toepassen. Basisscholen zijn daarom gebaat bij actieve ondersteuning bij het voorkomen van afval, het afval scheiden en blijvende nazorg. Voorbeelden van actieve ondersteuning zijn:

- De afvalregels moeten duidelijk zijn voor basisscholen en minimaal jaarlijks herhaald worden.
- Basisscholen hebben goede voorlichting over afvalscheiding (en preventie) nodig, maar ook nazorg. Een goed afvalbeleid valt en staat met communicatie; het is heel belangrijk om alle leerlingen, ouders en medewerkers gemotiveerd te krijgen. Ze moeten weten waarom afval scheiden zinvol is en hoe de afvalstromen worden verwerkt.
- Het meetbaar maken en aantonen van de resultaten geeft een grote kans op succes. Hierbij is het doel om het restafval te laten slinken door preventie en afval te scheiden. Indien dit inzichtelijk gemaakt kan worden dan heeft dat een stimulerend effect voor leerlingen, ouders en medewerkers.
- Het terugleveren van producten met *recycled* content zoals afvalscheidingsbakken die gemaakt zijn van de plastics die scholen zelf hebben ingezameld.

5.6. Verschil tussen afvalscheiding op school en thuis

47% van de basisscholen scheidt op dit moment geen PMD. Naast de kostendrempel kan de discrepantie met gemeentelijk afvalbeleid een belemmering vormen. Dit speelt vooral bij PMD.

Een gemeentelijk afvalbeleid dat afwijkt van het afvalbeleid op de basisschool kan een belemmering zijn. De afwijkende boodschap werkt

verwarrend. Leerlingen, ouders en medewerkers van basisscholen krijgen thuis het verzoek om te stoppen met het scheiden van PMD, terwijl dit op school wél een vereiste kan zijn⁶. Dit kan tot verwarring leiden.

Er zijn ook basisscholen die geen PMD scheiden, maar die gevestigd zijn in een gemeente die PMD aan de bron scheidt. Het scheiden en laten inzamelen van afval op scholen en maatschappelijke organisaties zou in lijn moeten zijn met wat kinderen wordt geleerd over afval⁷. Afwijken van gemeentelijk beleid kan daarom een nadelig effect hebben op het afvalscheidingsgedrag van leerlingen, ouders en medewerkers van een basisschool.

Het scheiden van afval, gecombineerd met een educatief programma, zou leiden tot ander duurzaam gedrag (door betere afvalscheiding thuis, het kopen van minder producten met verpakkingen, het voorkomen van zwerfafval of het hergebruiken van spullen etc.). Het belang van afvalscheiding op scholen en maatschappelijk organisaties wordt breed gedragen, mede door het educatieve karakter hiervan. Gemeenten en scholen die een gelijksoortig afvalregime hanteren, voorkomen deze belemmering.

⁶ De afgelopen jaren hebben gemeenten de keuze gemaakt om te stoppen met het bron scheiden van PMD). Scholen kunnen daarentegen zelfstandig kiezen voor bron scheiding voor PMD – hetgeen ook voorkomt.

⁷ Zie: [Manifest voor afvalscheiding op scholen en maatschappelijke organisaties | NVRD](#)

6. Aanbevelingen

Dit onderzoek heeft een beschrijvend, inventariserend en analyserend karakter. Het betreft dus geen adviesrapport. In dit hoofdstuk delen we daarom aanbevelingen die niet zozeer ingaan op het beleid, maar wel op het vergroten van de kennis rondom afvalinzameling op scholen.

Het onderzoek heeft een actueel beeld gegeven van de stand van zaken van afvalinzameling bij basisscholen. Vanuit dat resultaat kan verder onderzoek worden gedaan naar een aantal zaken. Hieronder is aan de hand van een drietal categorieën weergegeven welke dat zijn.

Verbreden van dit onderzoek naar een grotere doelgroep

- Gezien de hoge respons op de enquête, lijkt het de moeite waard om met een extra inspanning het onderzoek uit te bouwen naar meer scholen, door middel van een nieuwe steekproef waarmee andere basisscholen ook worden bereikt. Ook zou een uitbreiding naar vergelijkbare of aanverwante organisaties een interessante mogelijkheid zijn. Denk aan sportverenigingen, voortgezet onderwijs en kinderdagverblijven.

Verdiepend onderzoek naar genoemde factoren die van invloed zijn

- Nagaan in hoeverre basisscholen nog behoefte hebben aan ondersteuning bij het inkopen en contracteren van (duurzaam) afvalmanagement en hoe dit optimaal ingevuld kan worden.
- Toetsen van bevindingen waarbij scholen (in de enquête) en inzamelaars (in de interviews) tegenstrijdig geantwoord hebben. Zo hebben basisscholen slechts in beperkte mate aangegeven dat zij scheiden niet te duur vinden, terwijl inzamelaars zeggen dat het wel te duur is of zo wordt gevonden door de scholen. Aanbeveling is om bij dit punt prioriteit te geven aan de kosten van de inzameling van GFT, waar dit verschil van

inzicht vooral optrad. Dit is nodig om uit te sluiten of GFT-inzameling (te) duur is voor scholen. Het faciliteren van een gesprek (bijvoorbeeld tijdens een bijeenkomst) zou hiervoor een geschikt middel zijn.

- De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor verpakkingsafval van bedrijven treedt per 1 januari 2023 in werking. Die stelt dat organisaties met bedrijfsafval (waaronder dus ook basisscholen) met meer dan 240 liter PMD⁸-afval per week, gebruik kunnen maken van kosteloze inzameling en verwerking. Basisscholen met *minder* dan 240 liter PMD-afval per week kunnen geen gebruik maken van deze regeling. Dit raakt mogelijk ook de basisscholen die inzetten op het verminderen van verpakkingsafval (bijvoorbeeld door in het schoolbeleid op te nemen dat kinderen geen verpakkingen mogen meenemen naar school). Vervolgonderzoek op korte termijn zou kunnen inventariseren welke hoeveelheden voorkomen bij de scholen, om te zien wat het gevolg is van deze spelregel.

Ondersteuning van de overheid

- Uitzoeken hoeveel gemeenten en publieke inzamelaars het Algemeenbelangbesluit toepassen voor het gescheiden inzamelen van afval en hoe (vaak) dit bijdraagt aan verdergaande afvalscheiding op basisscholen. Daarbij is het ook relevant om zicht te hebben op situaties waarin er een vergelijkbare betrokkenheid is vanuit de gemeente, zonder een dergelijk besluit (in dat geval wordt het gedoogd).
- De bekendheid met subsidies en regelingen was beperkt. Het zou nuttig zijn om deze tussentijds te evalueren.

⁸ Dit geldt alleen voor verpakkingen van plastic en drinkpakken (en glas).

Bijlage 1 – Overzicht van figuren

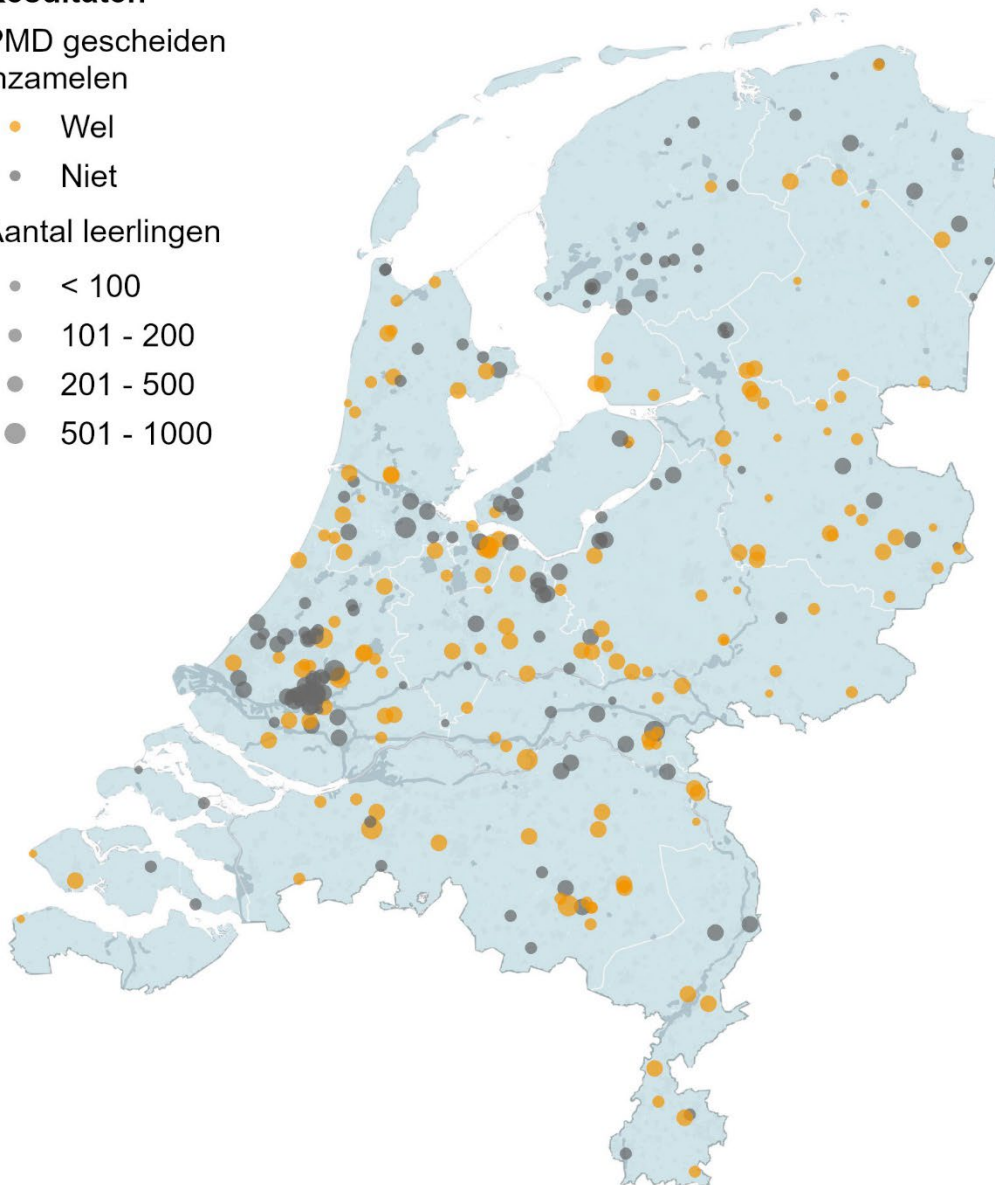
Resultaten

PMD gescheiden
inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-1. Basisscholen die aangeven wel of niet PMD-afval te scheiden.

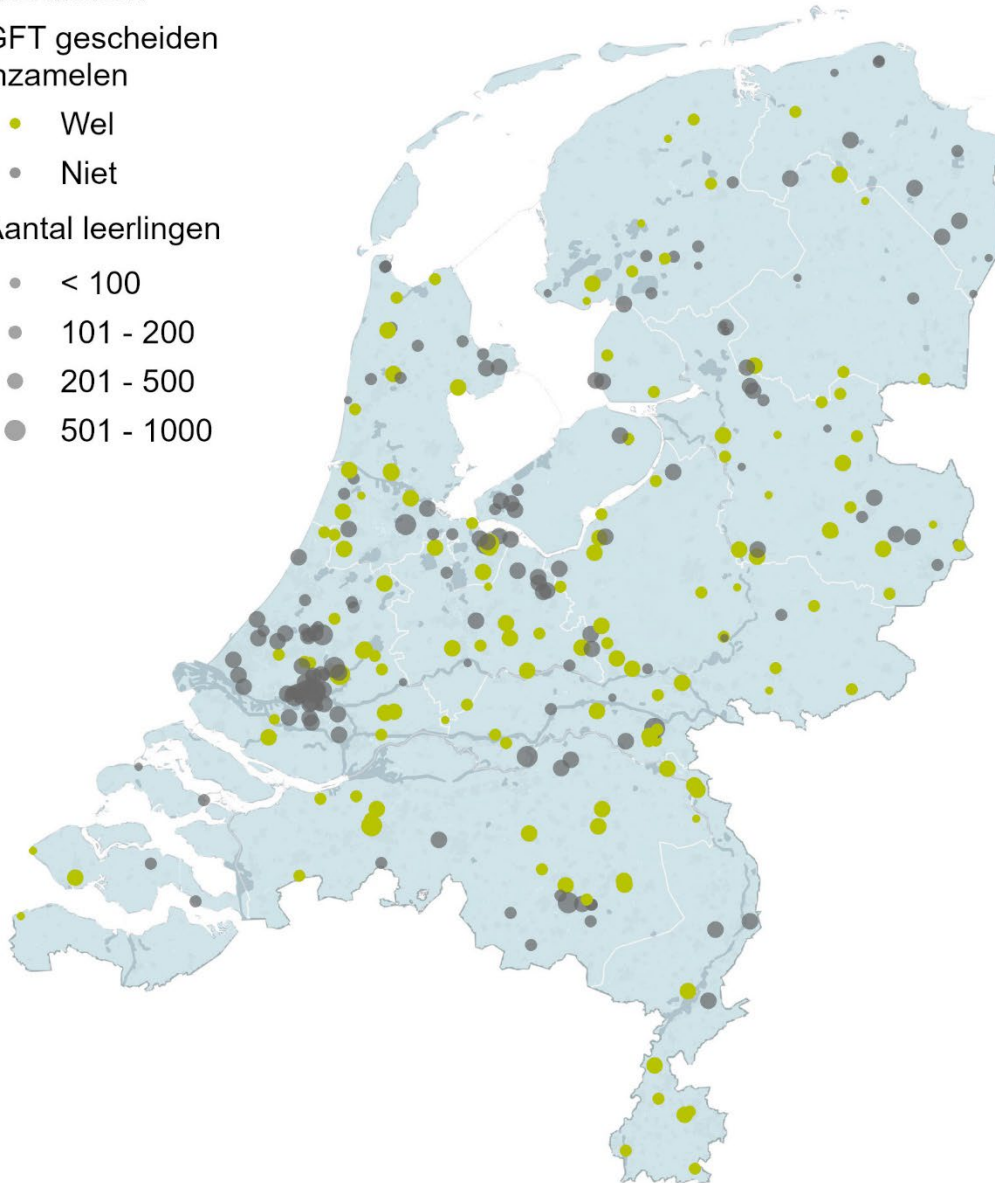
Resultaten

GFT gescheiden
inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-2. Basisscholen die aangeven wel of niet GFT-afval te scheiden.

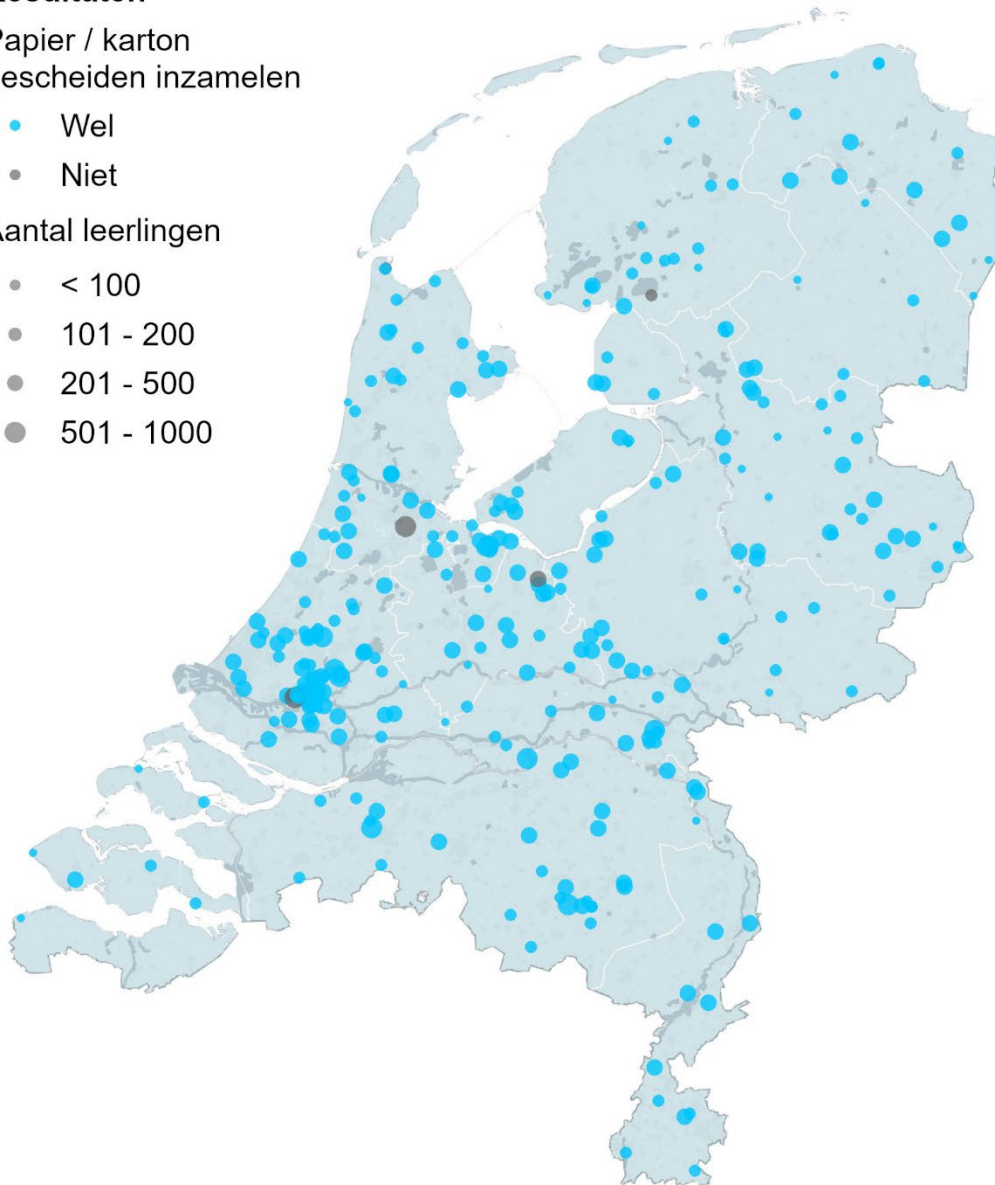
Resultaten

Papier / karton
gescheiden inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-3. Basisscholen die aangeven wel of niet papier-/kartonafval te scheiden.

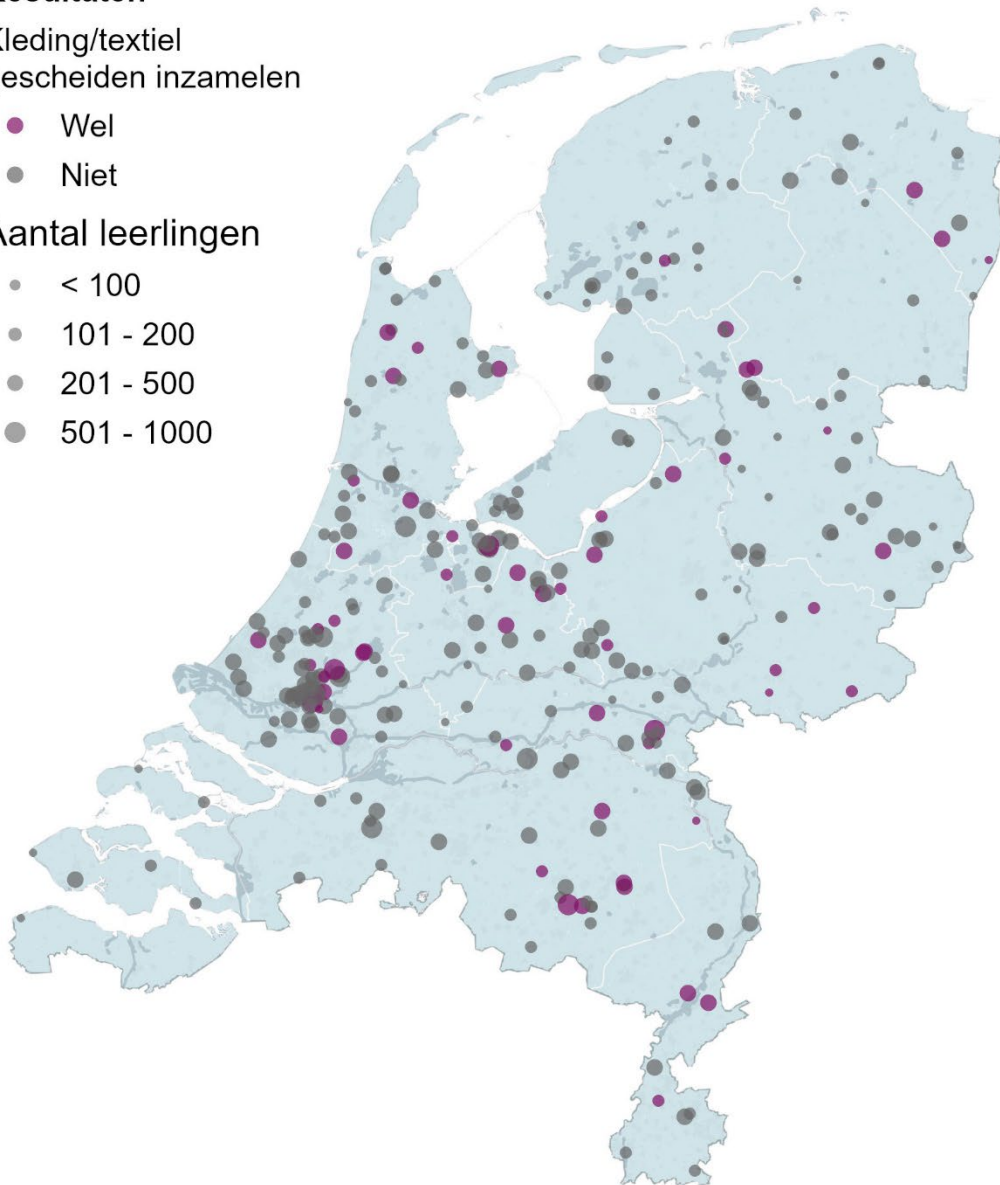
Resultaten

Kleding/textiel
gescheiden inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-4. Basisscholen die aangeven wel of niet textielafval te scheiden.

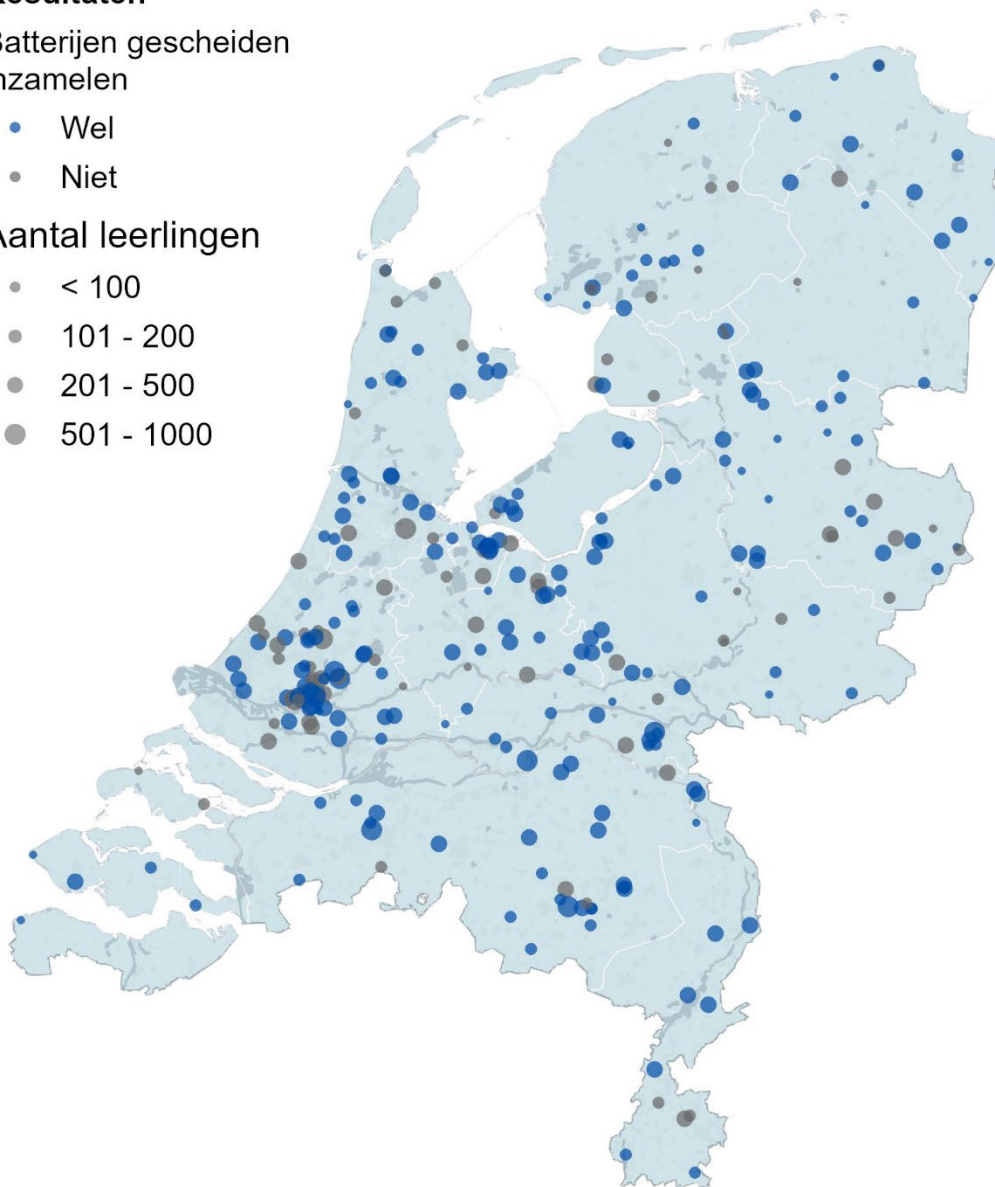
Resultaten

Batterijen gescheiden
inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-5. Basisscholen die aangeven wel of niet gebruikte batterijen te scheiden.

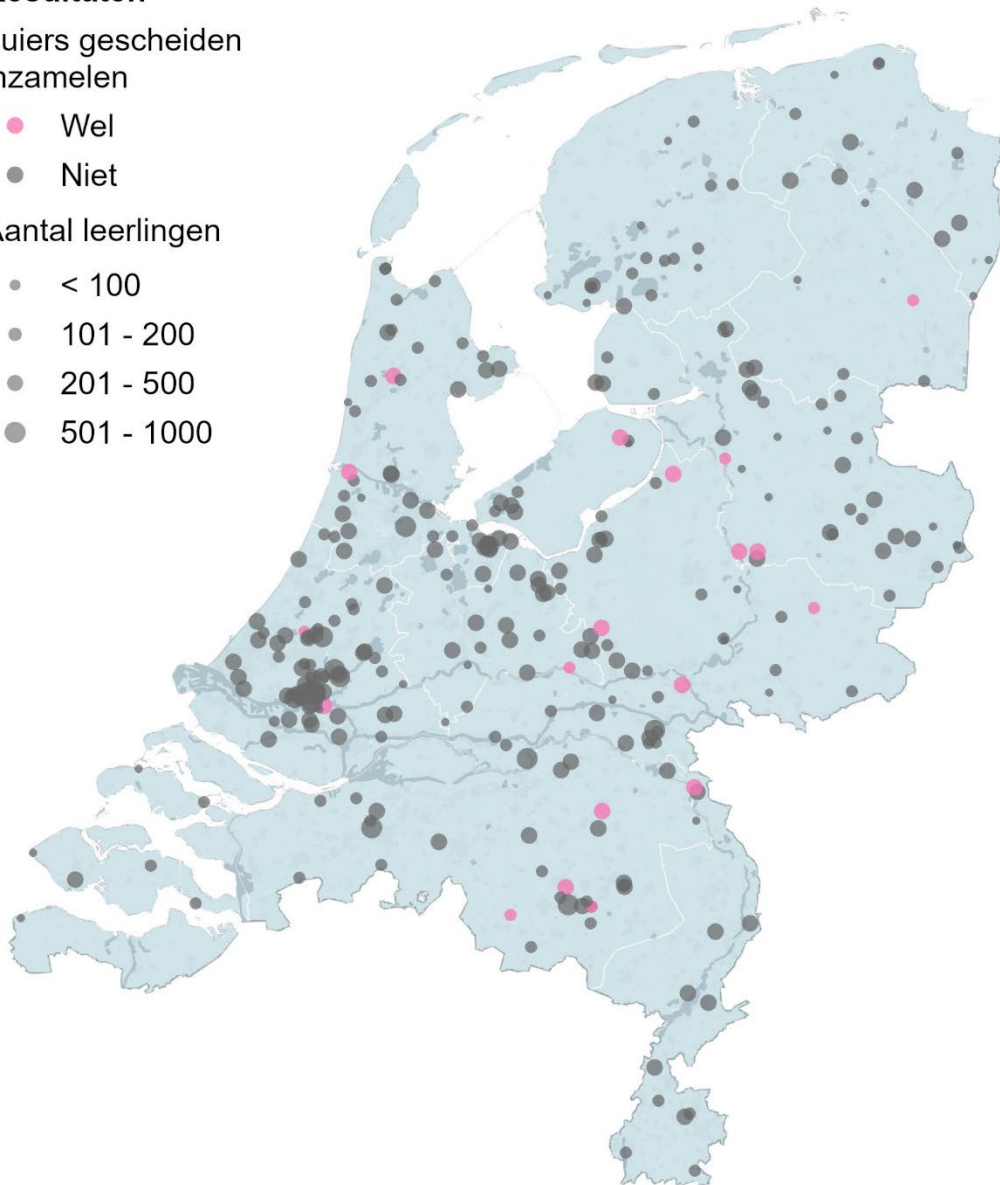
Resultaten

Luiers gescheiden
inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-6. Basisscholen die aangeven wel of niet luiers te scheiden.

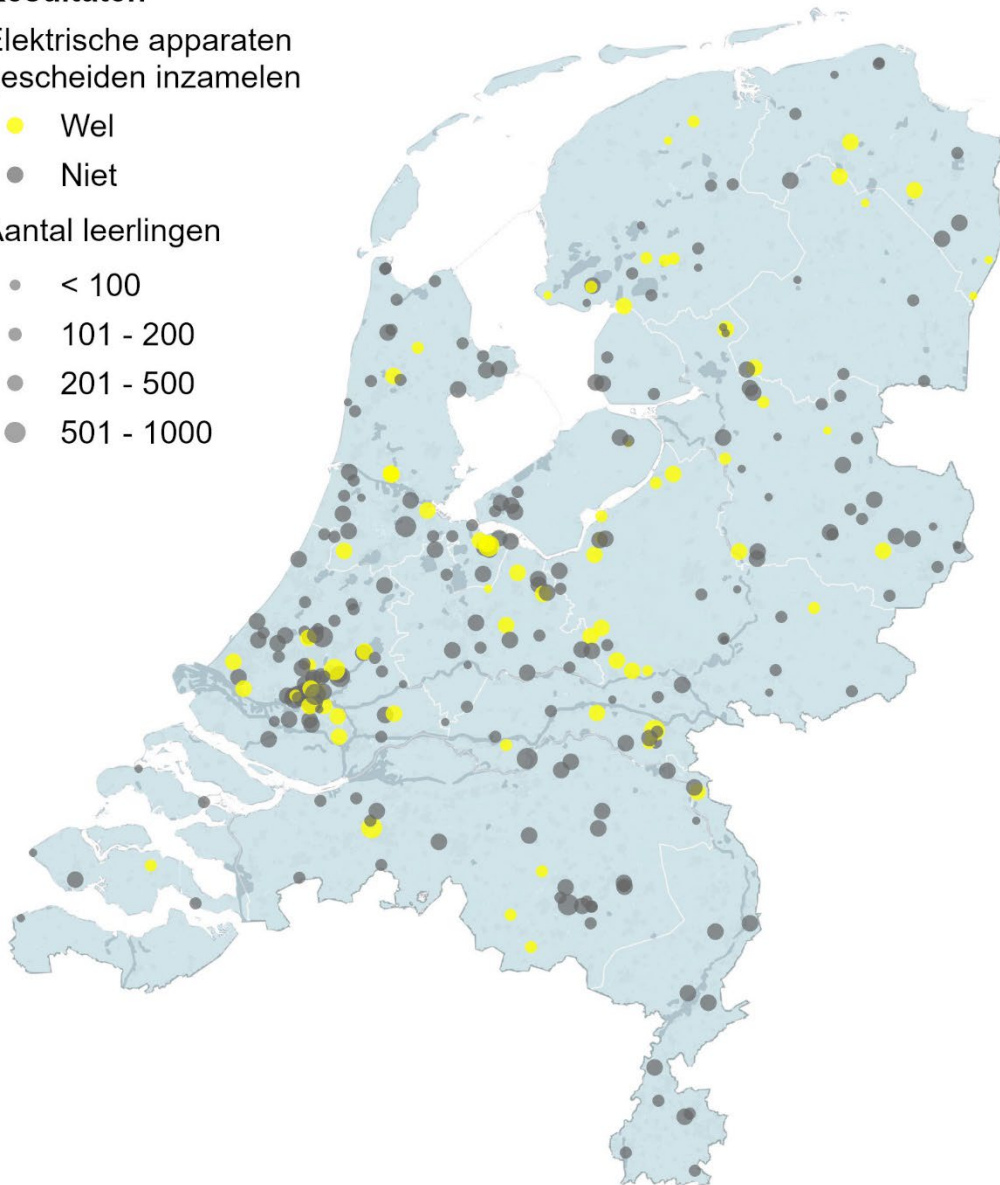
Resultaten

Elektrische apparaten
gescheiden inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-7. Basisscholen die aangeven wel of niet elektronica te scheiden.

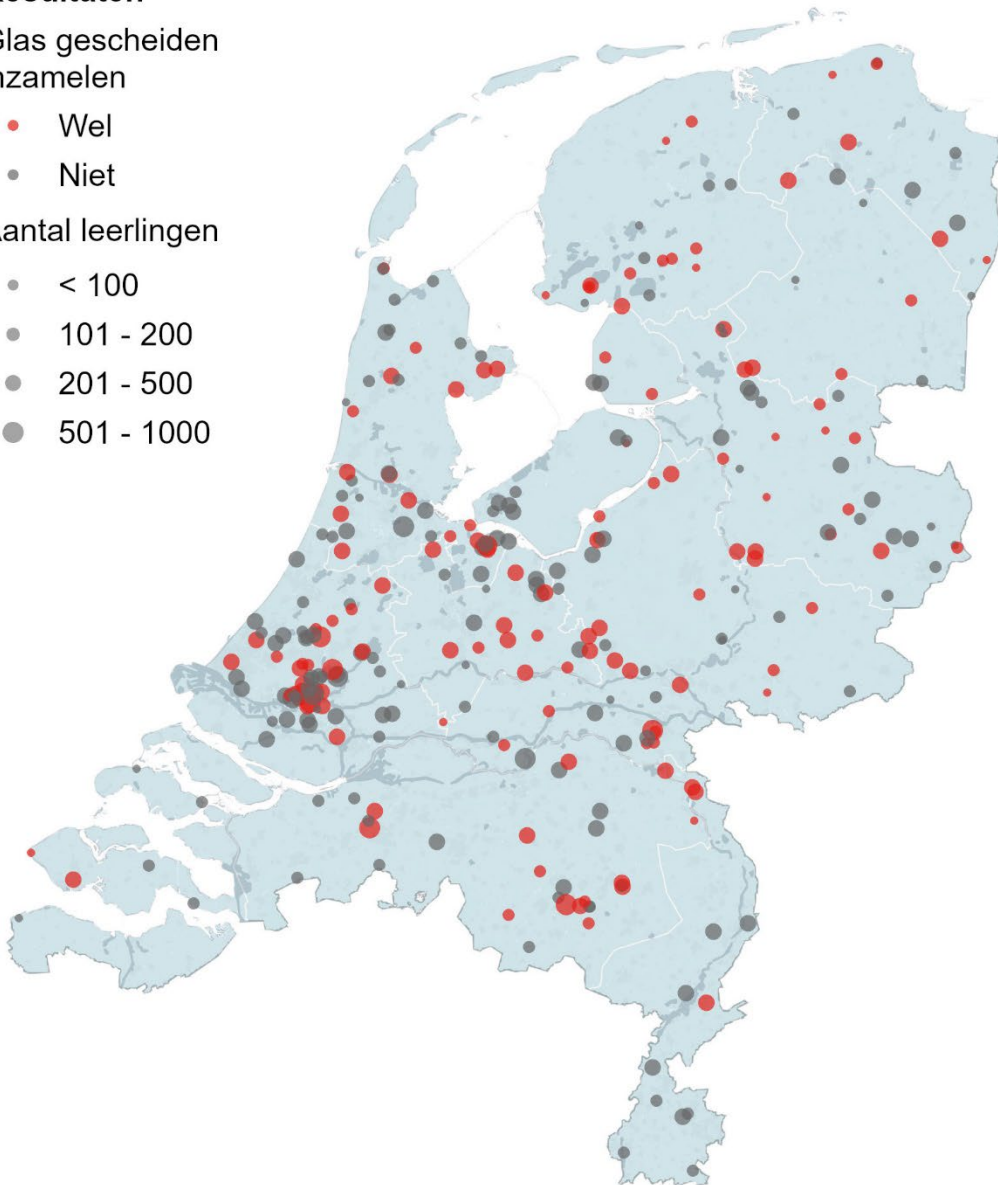
Resultaten

Glas gescheiden
inzamelen

- Wel
- Niet

Aantal leerlingen

- < 100
- 101 - 200
- 201 - 500
- 501 - 1000

Figuur 0-8 Basisscholen die aangeven wel of niet elektronica te scheiden.

Bijlage 2 - Methodologie: Uitvoering onderzoek

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is gebruik gemaakt van twee onderzoeksmethoden:

1. **Enquêtering van basisscholen;**
2. **Onderzoek externe databronnen.**

(1) Enquêtering van basisscholen

Door middel van een (digitale) vragenlijst is scholen gevraagd naar de stand van zaken van afvalscheiding op hun school. Deze vragenlijst is te vinden in de volgende bijlage

Vorbereiding enquête en dataverwerking

Voor een betrouwbaarheidsniveau van 95%, een foutenmarge van 5% bij een populatiegrootte van < 6.000 scholen geldt een steekproefomvang van ongeveer 300. Enquêtering wordt gebruikt voor het beantwoorden van onderzoeksvragen 1 en 2.

Voor het verkrijgen van een representatieve beantwoording van de vragenlijst is gekozen voor de volgende strategie:

1. Het verkrijgen van minimaal 100 respondenten, en bij voorkeur 300 respondenten;
2. Het verkrijgen van een evenwichtig respons uit 12 provincies, 5 verschillende stedelijkheidsklassen en 5 verschillende schoolgrootten (leerlingenaantal).

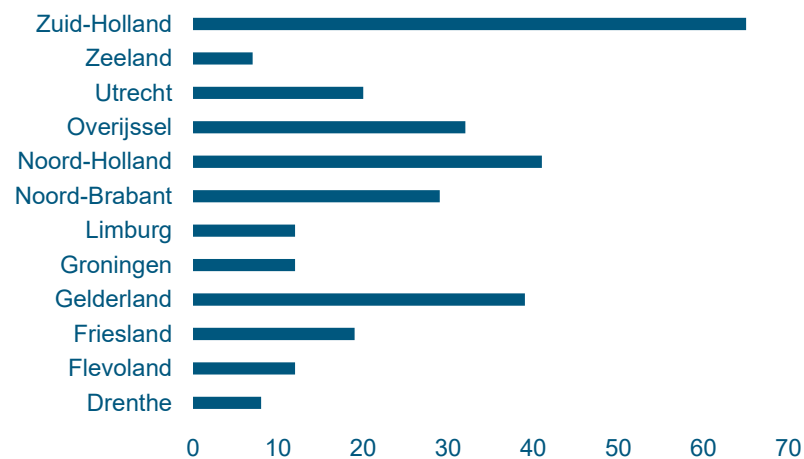
Een database is ingericht. De database bevat naast de details van alle basisscholen ook kenmerken zoals stedelijkheidsklasse en aantal geregistreerde leerlingen. De database is gebruikt voor het verwerken

van de onderzoeksresultaten. Aan de scholen is medegedeeld dat deze database enkel toegankelijk is door ministerie van I&W aangewezen medewerkers.

Voor de opbouw van de schoolkenmerken is gebruik gemaakt van openbare gegevens van DUO Zakelijk en CBS Statline.

Steekproeftrekking en uitsturen enquête per post en e-mail

1.300 basisscholen zijn geselecteerd in een steekproef. Zij zijn via een brief en e-mail gevraagd deel te nemen aan de vragenlijst. Dit heeft een reactie van 296 basisscholen opgeleverd.

Figuur 0-9: Verhouding basisscholen per provincie

Analyse van de resultaten

De ingevulde enquêtes zijn geanalyseerd om tot resultaten te komen omtrent de huidige status van de afvalinzameling en de belemmeringen voor meer of betere scheiding van afval. De resultaten zijn verwerkt in de database.

(2) Onderzoek externe bronnen

Er is een inventarisatie gemaakt van potentiële databases van (publieke of particuliere) afvalinzamelaars en facilitair dienstverleners die (meerdere) basisscholen in hun klantenbestand hebben.

Deze bronnen zijn niet openbaar toegankelijk en vereist dus de medewerking van deze partijen om deze data te verkrijgen. Er is daarom gekozen om expertinterviews af te nemen met verschillende functionarissen om te inventariseren wat volgens hen de huidige stand van zaken is rondom afvalscheiding bij het primair onderwijs.

Bijlage 3 - Vragenlijst gebruikt voor enquête

Enquête Afval scheiden op basisscholen

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Rijkswaterstaat voert Royal HaskoningDHV een onderzoek uit naar afvalscheiding op basisscholen. Afval scheiden moet voor iedere school mogelijk zijn. Het is belangrijk dat het scheiden van afval van jongs af aan wordt geleerd, dus ook in de klas. Op dit moment scheidt nog niet iedere school het afval. We zijn dan ook erg benieuwd of er barrières of drempels bestaan waardoor scholen hiervan afzien.

Met dit onderzoek willen we een objectief beeld krijgen van de stand van zaken van het afval scheiden op scholen. Hier hebben wij uw hulp bij nodig! Want alleen u kunt aangeven wat er gebeurt op het gebied van afvalscheiding en wat er nodig is om dit te verbeteren. Daarom vragen wij om uw medewerking bij het invullen van deze enquête.

De enquête bevat maximaal 11 vragen. Het invullen van de enquête duurt ongeveer 5 tot 10 minuten

* Required

1. Wat is de naam van de school waar u werkt? *

2. In welke plaats staat uw school? *

3. Welke afvalstromen worden door leerlingen en/of leerkrachten op uw school gescheiden? *

Een afvalstroom wordt gezien als een groep materialen en/of producten die apart worden ingezameld op uw school. Restafval / overig afval wordt hierbij gezien als één afvalstroom. Er zijn meerdere antwoorden mogelijk.

- Restafval / overig afval
- GFT (groente, fruit, tuin- en keukenafval)
- Papier / karton
- Plastic-, blik-, en drankverpakkingen
- Glas
- Kleding / textiel
- Elektrische apparaten
- Batterijen
- Luiers
-

Other

4. Scheidt uw school minstens drie afvalstromen? *

Gebruik hiervoor het aantal afvalstromen dat u in de vorige vraag (3) heeft aangevinkt. Restafval / overig afval wordt hierbij ook gezien als een aparte afvalstroom.

- Ja
- Nee

5. Waarom wordt er op uw school afval gescheiden?

Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Afval scheiden is een kleine moeite voor onze leerlingen en leerkrachten
- Afval scheiden past bij ons als milieubewuste school
- Door afval te scheiden bespaart de school geld
- Afval scheiden kost de samenleving minder geld
- Afval scheiden moet nu eenmaal
- Afval scheiden doen we op initiatief van ouder(s), leerkracht(en) of de conciërge
-

Other

6. Welke belemmeringen ervaart uw school bij het scheiden van afval?

Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Afval scheiden kost te veel geld
- Er is geen ruimte op onze school om afval te scheiden
- Het belang van afval scheiden wordt niet gedragen door de leerlingen en/of leerkrachten
- Leerkrachten en/of leerlingen hebben niet voldoende tijd
- Leerkrachten en/of leerlingen hebben niet voldoende kennis
- Afval scheiden kost te veel moeite voor onze leerkrachten en leerlingen
- De school beschikt niet over voldoende lesmateriaal over afvalscheiding
-

Other

7. Waarom scheidt uw school niet (nog meer) afval

Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Door afval te scheiden bespaart de school geen geld
- Het kost de school te veel geld om afval te scheiden
- Er is geen ruimte op onze school om afval te scheiden
- Afval scheiden kost te veel tijd en moeite
- Afval scheiden past niet bij onze school
- De school voelt zich niet verplicht afval te scheiden
- De school weet te weinig over afvalscheiding
- De afvalinzamelaar biedt deze dienst niet aan aan onze school
-

Other

8. Wie zamelt het afval op uw school in? *

Eén antwoord mogelijk.

- De huishoudelijke inzameldienst van de gemeente (of samenwerkingsverband met de gemeente)
- De bedrijfsafval inzameldienst van de gemeente (of samenwerkingsverband met de gemeente)
- Een commerciële inzamelaar
- Zowel een commerciële inzamelaar als een inzameldienst van de gemeente, dit verschilt per afvalstroom
- Weet ik niet / geen antwoord

9. Op welke wijze betaalt de school voor het inzamelen van afval *

Eén antwoord mogelijk.

- De school betaalt een gemeentelijke heffing
- De school betaalt de commerciële inzamelaar
- De school betaalt niets
- Weet ik niet / geen antwoord

10. Hoeveel betaalt uw school per jaar voor het inzamelen van afval?

Deze vraag is optioneel.

The value must be a number

11. Maakt u gebruik van regelingen of subsidies van de overheid of uw gemeente?

Denk hierbij o.a. aan educatiepakketen, workshops van inzamelaars, gratis afvalscheidingsbakken, etc.
Eén antwoord mogelijk.

- Ja
- Nee
- Ik ben niet bekend met subsidieregelingen voor het scheiden of inzamelen van afval

12. Indien uw school gebruik maakt van regelingen of subsidies van de overheid of gemeente, wilt u deze hieronder benoemen?

Deze vraag is optioneel.